

З роднай галінкі

сарваны

Лісцік

слабы, няшчасны,

Мкнешся куды?

Джакама Леопардзі

Выбраныя
песні

n

паэты планеты

Джакама Леопардзі

Выбраныя песні

Пераклад з італьянскай

Мінск
Выдавец Зміцер Колас
2020

УДК 821.131.1-1
ББК 84(4Ита)-5
Л33

Серыя заснаваная ў 2016 годзе.

Рэдкалегія серыі:

Л. Баршчэўскі, Зм. Колас, **В. Сёмуха**,
А. Хадановіч, Г. Янкута

Пераклад зроблены паводле выдання:

Giacomo Leopardi. *Canti* (I Classici della Bur).
Milano: Rizzoli, 1974.

На вокладцы:

А. ФЕРАЦЫ,

Партрэт Джакама Леонарды, каля 1820

ISBN 978-985-23-0089-6

©Дызайн серыі. Русецкі М. І., 2016.

©Афармленне. Выдавец Зміцер

Колас, 2020.

Італіі

(All'Italia)

О, радзіма, бачу веліч муроў і вежаў
Нашых продкаў, аркі, статуі і калоны,
Дзе слава звінела,
Толькі цноты не бачу,
Не бачу лаўраў і мечаў там, дзе не ведала межаў
Годнасць нашых айцоў. Безабаронны
Твой сёння твар і аголена цела.

О, Божа, якія раны,
О, што за бледнасць, кроў! Зрабілася якою
Найпрыгажэйшая з жанчын! Душа пытае
Ў нябёс і ў свету: скажыце мне, скажыце,
Хто з ёй зрабіў такое? Але найгорай тое,
Што яе рукі закаваныя ў кайданы;
Праставалосай на зямлі, бядача,
Сядзіць, няўцешнаю і палахлівай,
Свой бледны твар хавае
Між каленяў, плача.
Плач, і для плачу ёсць, мая Італія, нагоды,
Але ж і ў долі горкай, і ў шчаслівай,
Ты здольная перамагаць народы!

Калі б струменілі як дзве крыніцы твае вочы,
Мы плач такі, напэўна б, не пачулі,
Што распавёў аб тваёй ганьбе і аб стратах;
Ты, гаспадыня, стала беднай служкай.
Усе, хто пра цябе распавядаць ахвочы,
Усе, хто згадвае даўнейшы гонар,
Гавораць: так, была вялікай, ды часы мінулі.
Чаму, чаму, якая немач падкасіла,
Дзе зброя, годнасць, слава?
Хто меч твой апусціў?
Хто здрадзіў? Якая хітрасць ці якая сіла,
Або якая іншая дзяржава
Скралі плашч твой з залатою стужкай?
Як і калі ты ўпала
З такіх вышыняў гэтак нізка?
Хто-небудзь біўся за цябе? Абараніў
Хто з блізкіх? Зброю дайце, зброю: адзін
Пайду змагацца, і калі б сёння смерць мяне забрала,
Зрабі, о, неба, каб у італійскіх
Сэрцах кроў мая агнём палала.

Дзе твае дзеці? Зброі звон нясецца,
Літаўры, галасы, грукочуць колы:
У краі паміраюць

Чужаземным твае сыны¹.
Чакай, Італія, чакай. Ці бачу я, ці мне здаецца:
Запаланілі коні і жаўнеры долы,
Тут дым і пыл, высока шаблі ззяюць,
Нібы ў тумане бліскавіцы.
Але не радуешся ты? Яшчэ трымаюць ногі,
Хоць вочы засціць ад сумніўнай дзеі?
За што ідуць на тых раўнінах біцца
Сыны Італіі? О богі, богі,
Б'юцца мечы італійцаў за чужы палетак!
Няшчасны той, хто згінуў без надзеі
Не за палі радзімы, не за годных
Жонак, не за любых дзетак,
Але ад ворагаў чужых
За люд чужы і вымавіць не зможа: паміраю,
Мой краю родны,
А жыццё, што ты мне даў, назад вяртаю.

Які шчаслівы, годны, бласлаўлены
Антычны век, калі ляцелі смела
Фалангі, каб памерці за радзіму!
О, фесалійскія цясніны,
Заўсёды будзе шанаваны і ўслаўлены
Той край, дзе Персія паразу пацярпела

---

¹ Маецца на ўвазе ўдзел італьянскіх салдат у паходзе Напалеона ў Расію. *Заўвага перакладчыцы.*

Ад нешматлікіх ваяроў! Расліны,
І скалы вашыя, і камяні, і хвалі
Распавядаюць, пэўна, падарожным
Шэптам ледзьве чутным,
Як увесь гэты бераг накрывалі
Парэшткі шэрагам пераможным
Тых, хто за Грэцыю жыццё аддаў з пакорай.
Тады ж, падступны і магутны
Ксеркс так за Гелеспонт спяшаўся,
Што і цяпер нашчадак адчувае сорам;
А на пагорак Антэлы, дзе паміраючы,
Уратаваць змаглі зямлю святую,
Сіманід падняўся,
Глядзеў на неба, мора і краіну дарагую.

І слёзы пацяклі па твары Сіманіда,
Дрыжэлі ногі, у грудзях сціскала,
Ды ўрэшце чутна, як спявае
Ліра: о вы, шчаслівыя,
Што павярнулі грудзі да варожых дзідаў
Дзеля любові да зямлі, што ўзгадавала,
Вы, каго Грэцыя шануе, і зямля ўслаўляе.
Але на бітву і ў цярпенне
Любоў якая вас вяла ў юнацкім сэрцы,
Якая палкасць змусіла змагацца,

О, сыны, ці радасным імгненне
Апошняе было, калі да смерці
З усмешкай рушылі пад спеў нязломны?
Здавалася, не на пагібель, а на танцы
Кожны з вас ішоў або на баль бліскучы:
Аднак чакаў вас цёмны
Тартар і хваля мёртвая;
Ні жонкі і ні дзеці не стаялі побач з вамі,
Калі на горкай кручы
Без пацалункаў вы памерлі не абмытыя слязамі.

Але ж і персаў там чакаў спачынак
І векавечная знямога.
Нібыта леў, што паміж статку буйвалаў
То скочыць на хрыбет быку і раздзірае
Лапамі яму загрывак,
То за бакі кусае аднаго, то за нагу другога, –
Так сярод войска персаў віравала
Злосць сэрцаў грэчаскіх і цнота.
Глянь – мёртвыя там верхнікі і коні;
Глянь, як змяшаліся між гнанных
Ў паразе рэшткі калясніцаў і намётаў,
А сярод першых уцякае ад пагоні
Тыран збялелы і праставалосы;
Глянь на пафарбаваных

Барбарскай крывёю грэчаскіх герояў,
Што персаў назаўжды змянілі лёсы,
Што падаюць знясілена ад ранаў
Адзін на аднаго... Але віват! Жывой пашана будзе
Для пабожных вояў,
Пакуль пра іх гамоняць або пішучь людзі.

Хутчэй абрынуцца на дно марскіх глыбіняў
І з крыкам згаснуць, падаючы, зоры,
Чым прамінуць ці звянуць
Пра вас любоў і памяць.
Магіла ваша – алтар; да тых мясцінаў
Прыйдуць маці і сынам пакажуць горы,
Дзе пралілася ваша кроў. Я на калені ўстану,
О, дарагія, каля іх
І пацалую гэтыя пясок і скалы,
Што будуць славіцца заўсёды
Па ўсіх краях зямных.
І я б таксама лёг тут з вамі, сталі б
Долы мяккімі, маёй крывёй паліты.
Калі ж мой лёс інакшы і не дасць нагоды,
Каб я за Грэцыю стуліў на слаўным полі
Вочы, у час вайны забіты,
Няхай хоць слава сціплая
Між будучых нашчадкаў вашага паэта,
Па літасці нябёснай волі,
Так, як і ваша, гучыць для свету.

Брут малодшы

(Bruto minore)

Калі нізрынутай у прах фракійскі
Італіі ляжала слава
У скопішчы руін; на схілах Тыбра
І на палях Гесперыі зялёнай
Тапталіся спрэс варварскія коні,
І гоцкія мячы з чашчобаў голых
Імкнулі да мядзведзіцы замерзлай,
Туды запрошаныя, каб даць рады
З абнесеным мурамі Рымам, –
Тады, у поце і крывёй братоў заліты,
Сядзеў там Брут, зняможаны дарэшты,
Ў пустэльным месцы, уначы, ганімы,
Без страху перад смерцю і багам няўмольным
Ды пеклу пасылаючы праклёны:
Яны ў паветры глухлі натамлёным.

Няўрымсны нораў! Пустка хмараў, долаў,
Рухомы прывід ценяў –
Вось твой агмень, а ўслед вам пакаянне,
О мармуровыя багі, нясецца

(Калі ўсё ж вы на Флегетоне¹ ў высях
Пануеце), вось цацка вам, забава –
Ўвесь род ваш жалю варты,
А вы вымольвалі ў яго святыняў
І прыніжальнай для смяротных веры.
Ці не таму зямная дабрадзейнасць неба
Багоў злуе? Ці, не бязбожных ты, Юпітэр,
Выгодаў прагнеш? Ты ці не таму з вышыняў
Грымотамі шпурляеш
І так дашчэнту справядліўцаў вынішчаеш?

Няўмольны лёс, кон непазбежны
Для тых прыгнётам,
Хто нявольнік смерці хворы:
Калі не чыніць супраціву й падаецца
Плебей пакутам. Ці ж слабейшая хвароба,
Калі бракуе лекаў? Ці ж не адчувае
Той болю, хто пазбаўлены надзеі?
Да смерці бойку гэтую вядзе адважны
З табой, лёс апрычоны,
Не саступаючы і, калі рукою
Тырана, трыумфуючы, ты мучыш
Яго, ён галавою нескаронай

---

¹ У старагрэцкай міфалогіі – адна з пяці рэк падземнага царства, Аіда.

Трасе, калі жалеза
Яму бок іншы працінае,
І ўсмешліва ў змрок ценяў адлятае.

Багі не любяць тых, хто прагне трапіць
У Тартар, бо адвагі
Не маюць гэткай жыхары нябёсаў.
А можа, выбух нашых згубных жарсцяў,
Трагедыі ўсе нашы, калатнечы –
Адно прыемная багам забава?
Не ў болю існаванне,
А шчасце жыць на ўлонні лесу ціха
Стварыла нам Прырода –
Ў суладдзі некалі з багамі. А калі навокал
Бязбожнае запанавала ліха,
Ці гордаму у сэрца
Стралу Прырода пусціць,
Несправядлівасць гэткую дапусціць?

Бязвінныя, нячулыя да стратаў
Шчаслівыя жывёлы:
Вядзе іх да мяжы апошняй самай
Спакойна старасць. Толькі ж, калі чэрап
Разбіць аб цвёрды ствол або з уцёсу
Высокага ў прадонне цела скінуць,
Адаўшы на пакуты,
Бяздольнай волі іх закон таемны
Не ўчыніць перашкодаў,

Ні цёмныя разлікі. Ты і толькі
Ты, абраны сярод столькіх жыццяў небам,
Род Праметэя, ты жыццю заўсёды
Не рады; вось жа, смерць наблізіць –
Хоць доля і такая –
Юпітэр аднаму табе забараняе.

З-за мора, што кроў наша пафарбавала,
Ўстаеш ты, месяц белы,
Ўстаеш, трывожачы бязлюддзе змрочных
Раўнінаў, згубных для аўзонскай моцы.
Вунь, браццям грудзі топча пераможца,
Пагоркі нікнуць, старажытны Рым канае:
Трыумф ідзе ў руіны.
А ты спакойны? Нараджэнне дому
Лавініі ды згоду
Ты ў велічы магутнай бачыў;
Ліць будзеш моўчкі промні на вяршыні,
Калі Італія бяду, нягоды,
Нявольніцтва спазнае
Пад варвараў нагамі
Ў самоце невыноснай прад вякамі.

Але ж між голых скал або на голлі
Зялёным звер ці птушка,
У звыклым сне натомленым ні зменаў
Сусветных лёсаў, ні крушэнняў страшных

Не заўважаюць; ды, ледзь сонца сцены
Асвеціць хат сялянаў працавітых,
Вітае птушка спевам
Даліны, іншая – на горных кручах
Сястрыц слабейшых будзіць.
О выпадковасць! О, наш чалавечы
Род мітуслівы! Мы ў жыцці – нікчэмнасць.
Нішто ў пячорах, гнёздах не асудзіць
Пад лямант, крыкі, стогны
Наш гэткі лёс панылы,
Не пацьмянеюць праз яго свяцілы.

Ні ўладароў глухіх Алімпа й Стыкса,
Ані зямлі нягоднай
Ані начы, ані апошніх промняў,
Не буду клікаць я падчас канання,
Ці нават справядлівасці нашчадкаў.
І баязлівы тлум ні плачам, ні дарамі
Маёй магілы аніколі не аздобіць.
Час горшы й горшы. І разбэшчаным унукам
Даверыць мы не можам
Душ годных славу й за нягоды помсту.
Хай жа чорным, сквапным птахам
Віецца лёс, які мы не ўстрывожым,
Што хоча зробіць з маім прахам.
І хай вятрыскі подых
Імя ды памяць здзьмухне назаўсёды.

**Гімн да першапродкаў,
або Пра пачаткі роду чалавечага**
(*Inno ai Patriarchi, o de' principia del genere umano*)

Няхай пахвальны спеў сыноў пакутных дойдзе
Да вас, о продкі слынныя людскога роду
Таму, хто зорамі кіруе, вы ў дні тыя
Былі бліжэйшыя, чым мы цяпер, і сонца
Прыязнейшым да вас было. Трываць няшчасці,
Пакуты, жыць пакорліва і змрок магілы
Больш шанаваць за дзённы бляск эфіру – гэткай
Маглі нас доляй надзяліць у спачуванні
Нябёсы й справядлівыя законы тыя?
І хоць, паводле старадаўняга падання,
Таксама вам у зман патрапіць давялося,
Які людзей аддаў ва ўладу ўсіх мітрэнгаў –
Тугі, хвароб, пакут. Але нашчадкаў вашых
Цяжэйшыя злачынствы: розум неслухмяны,
Жаданні неразважныя ўзбудзілі
Прагу адпомсціць нам у жыхароў Алімпу
Раз'юшаных, руку Прыроды-маці. Гэтак
У нас жыццё зрабілася цяжэйшым. Грудзі,
Што нас жывілі, мы ж і аддалі праклёну,
Узняўшы гнеў Эрэба¹ над нікчэмным светам.

---

¹ У старагрэцкай міфалогіі Эрэб – боства царства змроку, спароджанае Хаосам.

Ты першы бачыў дзень і зорак у кружэнні
Паходні пурпуровыя, жывёлін новых
У полі. Ты, о першапродак чалавецтва,
Вятры няўрымсныя ў лугах зялёных бачыў,
Паток альпійскіх водаў, што аб скалы біўся,
Ў даліну выліваючыся з шумам,
Дагэтуль нечуваным; як у тых мясцінах –
Прытулку будучых народаў слынных
Ды гарадоў шумлівых – ціша панавала
Лагодная і промні месяца ды сонца
Вяршыні асвятлялі. О, шчаслівая
Самота свету, што яшчэ і не спазнала
Віны ды лёсу змрочнага! Як шмат сыходзіць
Ад вечных сіл пакут, трагедыі лёсаў, продак
Мой бедны, на тваіх дзяцей! Вунь, кроўю
Брат братавай упершыню запляміў
Палеткі бедныя, й вятры пачулі крылаў
Спачатку пошум вусцішны. Братазабойца
Бяздомны, што туляцца ў страху мусіць
Па наваколлях, каб пазбегнуць адзіноты
І гневу навальніц бясконцых бураў,
Што тояцца ў лясах дрымучых, горад
Упершыню будзе – асяродак змрочных
Турбот. Былі смяротныя сляпыя гэтак
З'яднаны ў болю, стогнах і адчаі моцным.

З тых пор блюзнерца рукі адвыкалі
Ад плуга, а цяжкая праца селяніна
Сярод людзей адно пагарду выклікала,
І пасялілася ў дамах у іх гультайства,
Ў крамяных колісь целах ад тае ляноты
Здранцвелі душы, й найвялікшае няшчасце –
Нявольніцтва – род чалавечы напаткала.

Ты збавіў род людскі ад гневу неба,
Ад хваль рыкання паміж хмар на горных высях.
Табе явіўся з цемрадзі пагоркаў першы
Надзеі знак, якая ажыла – той белы голуб,
Каму на захадзе зноў зазіхцела сонца
Сляпучае з-за хмараў, што хавалі доўга
Яго – размаляваўшы змрочнае нябёс скляпенне
Дзівоснымі суквеццямі Ірыды слаўнай.

Так на зямлю вярнуўся род уратаваны,
І з ім вярнуліся злачынствы й жарсці злыя,
З якімі побач – тыя самыя пакуты.
І вось, забыты зноў гнеў помслівага мора,
Падступнасць, страх вядуць свой рэй нанова, слёзы
І гора плодзяцца блюзнерчымі рукамі
На новых берагах, пад новым сонмам зорак.

Цяпер жа да цябе мая душа імкнецца,
О продак дабрадзейных, моцны, справядлівы,
І да твайго шляхетнага падросту. Прагну
Я распавесці, як калісь парой паўднёвай

З дубровай побач ты сядзеў каля намету,
Дзе пасвіліся ў цені дрэў твае чароды,
І ашчаслівілі тады сваім з'яўленнем
Цябе тры чалавекі, жыхары нябёсаў.
Я прагну распавесці, як раптоўна сэрца
Тваё, Рэбекі мудрай сын, каханне
Сляпое ахапіла да дачкі чароўнай
Лабана: надвячоркам проста каля студні
Яе між аўчароў спаткаў ты. О каханне
Непераможнае! Яно цябе выгнанне
Прымусіла трываць бясконцае й пакуты
Цярпець, скарацца мужнаю душою.

Быў час (цяпер напорысты натоўп нізвання
Не верыць песням іанійскім і паданням
Далёкай даўніны), калі пакут даліна
Была прыязнай нашым прашчурам, якія
Перажывалі век свой залаты – не толькі
Таму, што берагі малочныя навокал
Былі, а з гор плылі мядовыя патокі,
І пастухі авечак з тыграмі мірылі,
Прыводзілі ваўкоў на вадапой супольны.
Было так, бо не ведаў род людскі турботаў
І бедаў, не чакаў удараў лёсу моцных.
І покрыва цудоўных міфаў і падманаў
Распасціралася над тайнамі прыроды
І долі чалавечай; карабель іх мірны
У гавань ціха плыў найлепшых спадзяванняў.

Яшчэ жыве шчаслівае такое племя
Ў гушчэчах, у лясх каліфарнійскіх,
Якому сэрца кроў яшчэ не смокча клопат
Нязбыўны і паралюш не прыносіць скруха.

Яно сабе спажыву здабывае ў лесе,
А котлішча ў цяснінах скалаў мае,
Ваду сабе з крыніц бярэ чысцюткіх,
І змрочны скон знянацку светла сустракае.
Чаму ж, о вы, прыроды шчодрэе багацці,
Безабаронныя такія перад намі,
Нахабнымі? А мы ўціскаемся паўсюдна
Ў лясы да вас, на берагі, ў пячоры з нашым
Нястомным хцівым гвалтам, дзе народы
Жывуць спакойна. І мы іх пакутам вучым,
Якіх яны не ведалі, ды незнаёмым
Спакусам; і мы шчасце іх упрочкі гонім.

Апошні спеў Сапфо

(Ultimo canto di Saffo)

Ноч ціхая і, сарамлівы промнік
Апошняй квадры месяца, ўсплываеш
Ты над скалой і над маўклівым лесам,
Дня пасланец срабрысты. О, відзежы,
Вы мілымі былі мне, перш чым лёсу
Свайго я не спазнала ды Эрыній –
Цяпер ужо нішто больш не суцешыць
Майго засмучанага сэрца! Толькі
Забытая, бывае, ўспыхне радасць,
Калі гарэза-вечер зашугае
Над полем шматпакутным, чорным пылам
Усё з зямлі аж да нябёс узніме,
Калі памчыцца калясніца Дзэўса,
Грымоты накінуўваючы й буру.
Над вершалінамі й ярамі хочам
Тады мы ўзьмыць і схованкі шукаем
Ад хмараў нізкіх; цешыць сполах статкаў
Нас, як і плёскаюць неўтаймоўных хваляў
Ракі, што несупынна мкнецца ў далі.

Якія ж пекныя вы, шаты неба
І росная зямля! Ах, з неабсяжнай
Той пекнаты Сапфо не атрымала

Ад лёсу жорсткага амаль нічога
Ў тваім жытле святочным, о Прырода!
Ёй звыкла быць каханкаю нялюбай,
Нязванай госцяй. І, відаць, не варта
Маім вачам і сэрцу абяцанні
Твае ўспрымаць сур'ёзна. Ёй усмешкі
Не шлюць ні светлы бераг, ні нябёсы
З усходам пурпуровым. Спевы птахаў
Не для яе таксама і лістоты
Вітанні ў цені вербаў ніцых – там, дзе
Ручай цурчыць празрысты, і як толькі
Мая нага на мокрай глебе слізгне,
Плынь адбягае ўбок імгненна тая:
Ў мяне з-пад ног імкліва уцякае.

У чым віна мая ад нараджэння,
Што ў неба й шчасця хмарыцца аблічча?
Як я ўгнявіць багоў магла дзяўчынкай?
Дарослай стала рана, і ўжо ў Паркі
Ўсёўладнай нітка я цяпер на шпулі.
Няўцямна мае вусны шэпчуць словы,
І я ва ўладзе сілы патаемнай,
Што не зважае на пакуты нашы.
Мы з плачам нараджаемся, а воля
Багоў прадвызначае ўсё. О, вера,
Надзея тых гадоў найлепшых! Бацька
Алімпа даў уяўнаму ўладарства
Над людям. І адважныя учынкi

І пекны спеў, і дум палёт высокі
Шлях цноце не праб'юць з-пад павалокі.

Памру. Зямля сырая возьме цела,
Аід душу аголеную возьме,
Канец дарогі збавіць ад сляпога
Наканавання. Ну, а ты, каму я
Жарсць светлую ахвяравала марна,
Жыві шчасліва – калі можна гэтакім
Смяротнаму застацца ў гэтым свеце.
Тут, на зямлі, нектару мне ад Дзэўса
Не дасталася: замалы быў кубак –
Калі сышлі дзіцячыя аблуды.
Дні радасці ў нябыт ідуць бяследна,
Замест – прыходзяць старасць і хваробы,
І цень халодны смерці навісае,
Адсоўвае ўбок чар салодкіх мрояў.
Чакаюць Тартар нас і Персефона,
Што нас адправіць хоча
Ракою ў морак непрагляднай ночы.

1824

Дрозд

(Il passero solitario)

Аднекуль з макаўкі даўнейшай вежы
Дрозд на самоце цэлы дзень палеткам
Спявае песні аж да самага змяркання
І радуе мелодыяй даліну.

Навокал панаванне

Вясны, зіхціць паветра над палямі

Так, што сэрца поўніцца пяшчотай.

Ты чуеш – рушылі на пашу статкі,

А птушкі радасныя ў вольным небе

Навыперадкі робяць тысячы кругоў,

Каб славіць час вясны шчаслівы:

Ты ж пазіраеш збоку задуменна,

Самотны, без сяброў і без палётаў

Не радуешся, неба пазбягаеш;

Спяваеш ты і пражываеш

Гэтак час сваёй пары найлепшай.

Што ж, мы надзіва

Падобныя з табою! Смех і радасць –

Сям’я пяшчотнай маладосці,

Каханне, аб якім у стальым веку

Сумуюць, – не для мяне; іх не шукаю

З невядомае прычыны; больш за тое,

Нібыта пазбягаю

І ў мілым родным краю
Нібыта чужаніца
Вясны маёй квітненне баўлю.
А гэты дзень, што хіліцца на вечар,
Рыхтуе свята нашага прадмесця.
Ты чуеш, як грымяць фанфары,
Ты чуеш стрэлы частых феерверкаў,
Што разлятаюцца па навакольных вёсках.
А моладзь, апранутая
Святочна ідзе па вулках,
Каб на іншых глянуць
І паказаць сябе, і радуецца сэрцам.
А я самотны адыходжу
Ў куток аддалены палёў шырокіх,
Асцерагаюся любой забавы
І гульні: мой погляд, скіраваны
У далеч, раніць сонца,
Якое сярод гэтых гор далёкіх
Дзень завяршае ясны
І знікае, і, здаецца мне, гаворыць,
Што блаславёнае юнацтва прамінула.
Калі ж, самотны птах, настане вечар
І твайго жыцця, падоранага лёсам,
Ты не паскардзішся, вядома,
На тое, як ты жыў, – табе прырода
Вызначае кожнае жаданне.
Калі ж маё наканаванне –

Дайсці да старасці парога,
За якім мае нямыя вочы
Нічога сэрцу іншаму ўжо больш не скажуць,
І бессэнсоўным здасца свет, а заўтра –
Больш безнадзейнае за сёння,
Што буду думаць я пра ўцёкі тыя?
Што пра юнацтва? Пра сябе самога?
Ах, буду часта бедаваць, нябога,
Вяртаючыся думкамі ў часы былыя.

1836

Бясконцасць

(L'infinito)

Заўжды быў мілы мне бязлюдны ўзгорак гэты
І агароджа, што без значнай часткі
Далёкі небакрай пагляду пакідае.
Але калі сяджу і пазіраю, то прастора
Бязмежная за ёю і нетутэйшае
Маўчанне, і найглыбейшы супакой
У думках бачацца; яшчэ крыху – і сэрца
Спужалася б, напэўна. І калі ветру
чую шапаценне між раслінаў,
Той цішыні бясконцасць з гэтым гукам
Я параўноўваю: і згадваецца вечнасць,
І мёртвыя часы, і час цяперашні,
жывы, і шум яго. Вось так у гэтай
Неабсяжнасці мае знікаюць думкі –
І мне салодкае крушэнне ў гэтым моры.

1819

Вечар святочнага дня

(La sera del dì di festa)

Светлая ноч, у салодкім спакоі, без ветру,
Месяц над дахамі лёг між садоў непарушна
І з вышыні асвятляе выразнасць абрысаў
Кожнай далёкай гары. О, мая радасць,
Заціхлі ўсе ўжо сцяжынкi, і на тэрасах
Зрэдку мільгае агеньчык лямпы-начніцы:
Спіш, агарнуў цябе сон бласлаўёны
У ціхіх пакоях тваіх; цябе не турбуе
Клопат ніякі; і нават падумаць не можаш,
Рану якую нанесла ты сэрцу майму.
Спіш; ну а я тое неба, што з выгляду
Добрым здаецца, пайду да акна павітаю
І ўсёмагутную вечнасць прыроды,
Задушлівай мне. «Я надзею ў цябе
Забіраю, – сказала яна, – нават надзею;
Толькі ад слёз твае вочы цяпер заблішчаць».
Быў гэты дзень урачыстым, а зараз
Ад тлуму ты адпачні, і магчыма, згадаеш
У сне колькі ты паланіла і колькі
Упадабала сама: ды не маю спадзеву
На згадку тваю. А пакуль я пытаю,
Колькі мне жыць застаецца, і вось на зямлю

Падаю я, і крычу, і дрыжу. О, жахлівыя дні,
Што юнацтва пазбавілі шчасця! Ды з блізкай
Дарогі я песню самотную чую
Працаўніка, што вяртаецца ўночы
Ў бедны прытулак пасля вечарынкі;
Сэрца маё так балюча сціскаецца
Думкай, што ўсё прамінае на свеце,
Не пакідаючы следу. Вось так праміне
Свята імгненне, і буднямі змяняцца дні
Весялосці, а час непазбежна закрэсліць
Любую падзею. Дзе старажытных народаў
Цяпер галасы? Дзе той кліч продкаў
Праслаўленых нашых і Рымскай імперыі
Веліч былая, і звонкая зброя, і слава,
Што разышлася па свеце зямлёю і морам?
Паўсюль – цішыня і спакой, і навокал
Адпачывае ўвесь свет і пра іх не згадвае болей.
Дзяцінства парою майго я так прагна
Святочнага дня цікаваў, а пасля,
Як свята мінала, не спаў, мне здаваўся
Пакутлівым ложка; і позняй часінай начною
Ад песні, якая сюды далятала са сцэжкі
І паступова сціхала далёка-далёка,
Мне гэтаксама шчымела ў грудзях.

Размова з поўняй

(Alla luna)

О, чарадзейка-поўня, зноў прыгадваю,
Што год мінуў, як на пагорак гэты
Прыйшоў я сумны, каб цябе пабачыць:
А ты вісела над далёкім лесам
І наваколле асвятляла, як і сёння.
Але тады туманным і дрыготкім
Тваё аблічча бачыў цераз слёзы,
Што засцілалі вочы. Якім пакутлівым
Жыццё маё было, і ёсць, і застанеца,
О, поўня бласлаўёная мая. Ды згадваць
Радасна мне ўсё ж, як і майго цярпення
Даўніну падлічваць. Ах, як салодка
Успамінаць пражытыя імгненні
У маладыя дні, калі яшчэ ў надзеі
Вялікі шлях, а ў памяці – кароткі,
Хоць сумна мне дасюль і смутак не мінае!

Сон

(Il sogno)

Быў ранак, праз зачыненыя аканіцы
У цёмны мой пакой яшчэ слабое
Святло з балкона пасылала сонца;
У гэты час, калі салодкі самы
І самы лёгкі сон прымружваў вейкі,
Схіліўся да мяне і ў твар мне глянуў
Пяшчотны вобраз той, што навучыла
Мяне кахаць, а потым кінула ў слязах.
Здавалася не мёртвай, але сумнай,
Бы ўсе няшчасныя, калі руку паклала
На лоб мой і прамовіла з уздыхам:
«Ці згадваеш былое ты, жывы, хоць зрэдку?»
«Адкуль, – я вымавіў, – і як прыйшла ты,
Прыгажуня дарагая? О, колькі,
Колькі мне балела і баліць, я і не думаў,
Што ты пра гэта можаш ведаць, боль мой
Ад гэтага рабіўся несучешным.
Але ты зноў мяне пакінуць хочаш?
Я вельмі гэтага баюся. А з табою
Што адбываецца і што душу цяпер турбуе?
Ты тая, што й раней?» Адказвала яна:
«Твае развагі забыццё звязала,

Іх зблытаў сон. Памерла я, ты бачыў
Апошні раз мяне даўно живою».
Ад словаў гэтых боль нястрымны сэрца
Маё працяў. «У росквіце гадоў я згасла,
Калі жыццё яшчэ салодкае, а сэрца
Пераканацца ў марнасці надзеі
Чалавечай не паспела. Смяротна хворы
Будзе клікаць тую, што яго пазбавіць
Ад болю змога, ды няцерпны вобраз
Смерці для маладых і лёс няўмольны
Да тых надзей, што гаснуць пад зямлёю.
Не мае сэнсу ведаць тое, што схавала
Прырода ад нявопытных, ад мудрасці
Няспелай боль сляпы мацнейшы».
«Маўчы, о нешчаслівая, о дарагая,
Маўчы, – я адказаў, – ты словам гэтым
Маё руйнуеш сэрца. Дык ты памерла,
Зорачка мая, а я живу? На небе
Было прадвызначана: пот смяротны
Трываць пяшчотнае і дарагое цела
Павінна, а маёй нікчэмнай абалонцы
Застацца цэлай? Думаў неаднойчы,
Што больш няма цябе жывой на свеце,
Ды што цябе ніколі не сустрэну,
Не мог паверыць. Ах, што смерцю ёсць,
Пытаюся? Я сёння гэта мог бы
На вопыце адчуць і ўратаваць

Безабаронную душу ад лёсу злога.
Я малады, ды маладосць мая
Растрачваецца і мінае быццам старасць,
Якой баюся, хоць яшчэ зарана.
Ды мала чым ад старасці адрозны квет
Жыцця майго». Прамовіла: «Абодва з плачам
Мы нарадзіліся, усмешку сваю шчасце
Нам не дарыла, цешылася неба
З пакутаў нашых». «Але ўсё ж калі
На вейках слёзы ад твайго сыходу
І бледны твар, калі цяжар на сэрцы
Яшчэ цяпер ад смутку, адкажы:
Да беднага каханка спагады іскра
Ці любові, пакуль была жывой ты,
У сэрцы прамільгнула? Я ў адчаі
І спадзяваннях бавіў дні і ночы,
А сёння томіцца ў пустых сумненнях
Мой розум. І калі за чорнае маё жыццё
Ты хоць аднойчы горыч адчувала,
То не хавай, прашу цябе, бо згадкі
Мяне цяпер ратуюць, калі ў нашых дзён
Забралі будучыню». Адказала:
«Суцешся, о няшчасны, на спагаду
Я сквапнай не была ў жыцці і зараз
Не такая, хоць не была шчасліваю сама.
Не скардзіся на бедную дзяўчыну».

Ад гэтых бедаў нашых і каханья,
Што спальвала мяне, я закрычаў: «Дзеля
Юнацтва мілага імя і страчанай
Надзеі нашых дзён, дазволь, о дарагая,
Мне дакрануцца да тваёй рукі». Павольна
І тужліва яна руку мне падала.
Я цалаваў яе і прыціскаў да сэрца,
Што ад пяшчоты невыноснай цяжка
Грукацела, твар узмакрэў і грудзі,
У горле абарваўся голас, цёмна
Зрабілася ў вачах, калі яна ласкава
І ўважліва мне паглядзела ў вочы:
«Ужо забыўся, дарагі, – сказала, –
Што я былой не маю прыгажосці?
І ад каханья, о няшчасны, ты дарэмна
Палаеш і трымціш. Цяпер бывай, нарэшце.
І душы нашыя няшчасныя і целы
Развітваюцца назаўжды. Не для мяне
Жывеш і больш ніколі жыць не будзеш,
Бо лёс наш перарваў каханья клятвы».
Тады ад распачнага крыку і пакутаў
З вачмі, напоўненымі несучешным плачам,
Ад сну я абудзіўся. У вачах маіх
Яна стаяла, і ў няпэўным промні сонца
Мне мроілася ўсё яшчэ яе аблічча.

Жыццё ў самоце

(*La vita solitaria*)

Уранку дождж імжыць; бадзёрым рухам
На курасадні курка крылы распраўляе
Здранцвелья, а гаспадар на ганак
З акенца паглядае, промні сонца
Дрыготкія, як стрэлкі, працінаюць
Імжу наскрозь; дождж у маю каморку
Ўваходзіць пошумам – каб я прачнуўся.
Устаўшы, воблачкам імклівым, спевам
Птушыным, ветрыку й вясёлым гоням
Я шлю няўзнак сваё дабраславенне.
Бо, непрыветныя муры, я добра
Вас ведаю, спазнаў вас. А за спінай
Нянавісьць адчуваю: неадступна
Яна за мной ідзе – жыву я ў смутку,
У смутку і памру я неўзабаве!
Тут толькі ад цябе, Прырода, маю
Суцехі трохі, хоць раней шчадрэйшай
Была ты! Бо і ты адводзіш позірк
Ад нешчаслівых, ты ж і пагарджаеш
Слязьмі нядолі – й служыш толькі шчасцю
Ўладарнаму! Няма ратунку ў небе
І на зямлі – апроч як сталі вострай.

Зусім самотна на пагорку стромым
Я каля сажалкі сяджу, бывае,
Што між кустоў маўклівых ціха дрэмле:
Там, калі поўдзень надыходзіць, сонца
Ў вадзе спакойнае аблічча бачыць
Сваё; і не ўпадзе ніводзін лісцік
Ніводная не зварухнецца хваля,
Не зацвыркоча конік, не парушыць
Галінкі птах, і матылёк не затрапеча –
Ні зблізку, ні здалёк не ўчуеш гукаў.
Цябе ў абдымках цішыня трымае;
Ты забываешся на свет амаль што
І на сябе; як быццам цела знікла –
Ані пачуцці, аніякі подых
Яго ўжо не кранаюць, і бясконца
Спакой зліваецца ў адно з той цішай.

Мілоць! Ах, ад маіх грудзей далёка
Ты адляцела – што тады палалі жарам.
Няшчасце сціснула рукой халоднай
Іх і абклала льдом непрабівальным
У росквіце гадоў маіх. Я помню,
Як ты мне сэрца запаўняла. Гэта
Быў час найлепшы, непаўторны: зроку
Юначаму вось – адкрываецца раптоўна
Відовішча няспраўджанага свету,
Што ўсмешкі райскія няспынна дорыць.
Дзявочая надзея, ах, і сум салодкі!

Так да жыцця ў памкненні сэрца хлопца
Ў грудзях заб'еца моцна, й ён захоча
У гулі, ў танцы – ён, бядак смяротны!

Ды, перш чым, мудрасць, цябе спазнаць я здолеў,
Нядоля мне жыццё маё ўшчэнт разбіла,
І вочы ўжо смыляць мне ад слёз пралітых.
Але, як здарыцца, што на золку ціхім,
Або калі навокал пад сонцам заззяюць
Парою весняй пагоркі, хат стрэхі й нівы,
Я ўбачу тварык пекны чароўнай дзяўчыны;
Ці часам сярод водарнай летняй ночы
Спынюся, ў паселішча ціха ўвайшоўшы,
І сузіраць буду пусткі, і ў спевы дзяўчыны
Звонкія пільна ўслухоўвацца буду,
Што нараджаюцца за начною працай,
Тады заб'еца сэрца маё нанова,
Што скамянела ўжо было, ах, неўзабаве
Яно здранцвее й засне сном цяжкім, свінцовым:
Грудзям маім чужыя ўсе насалоды.

О месяц любви, у промнях твоих святлістых
Зайцы па лесе скачуць, і паляўнічы
Уранні наракае, што сляды паблытаў
Дашчэнт у ўсе, што дзічыны норы
Не там зусім, дзе думаў. Начы ўладарка,
Разбойнік бледны ўжо ўзненавідзеў промні
Твае ў лясным паўзмроку, якія раптам
Штылет яго падступны асветляць рэзка.

Злачынец слых наструніў і ловіць прагна
Павозак грукат, стук капытоў ці рэха
Далёкіх крокаў з дарогі ў пушчы. А потым
Хрыпатым крыкам і звонам жалезнай зброі
Ушчэнт прахожых ён палохае выпадковых,
Каб іх паўжывых, паўголых пасля пакінуць у лесе.
Святло тваё яснае ўзненавідзеў распуснік,
Які крадком ля муроў прабіраецца ўночы,
У цені хаваецца, а потым спыняецца раптам:
Яго ліхтары пужаюць, а часам – дзверы балконаў,
Бо ты заўжды ненавісная рознай няцноце.
Мяне ж заўсёды моцна цешыць тваё аблічча
Ў прасторах гэтых, дзе шчодро ты дорыш воку
Вось хоць бы вясёлыя гэтыя пагоркі,
Палі разлеглыя – больш мне нічога й не трэба!
А я ж вінаваціў мілыя промні калісьці
У цноце сваёй: як у людным месцы недзе
Яны мяне адкрывалі людскім паглядам
Ці мне высвечвалі раптам чужыя абліччы...
Адгэтуль буду ўсхваляць я цябе і славіць –
Ці будзеш ты спачываць у хмарах, ці з неба
Глядзець ты будзеш, як уладарка эфіру,
Сюды, уніз, дзе юдоль чалавечых плачаў.
Мяне, самотніка немага, не аднойчы
Яшчэ ты ўгледзіш тут: як я па лясках блукаю,
Па берагах зялёных; або ў траве ляжу я,
З таго шчаслівы, што дыху поўныя грудзі!

Кансальва

(Consalvo)

Наўпоблізь да канца жыцця зямнога
Ляжаў Кансальва; і старая спрэчка
З жыццём аціхла ўжо на гэтым пятым
Дзесяцігоддзі, і нябыт жаданы
Павінен быў забраць яго навечна;
І вось ён нерухома ў дзень сканання
Ляжаў адзін, пакінуты сябрамі
Найдаражэйшымі, бо аніколі ў свеце
Сябры не рушаць следам за памерлым.
Але пры ім была – каб у самоце
Яму даць суцяшэнне – дама сэрца,
Эльвіра, знаная ўсім прыгажуня,
Якая ведала пра моц сваёй улады
Над ім – што позіркам сваім вясёлым
Або прыязным словам у падтрымку,
Якое ён сабе стакроць прыгадваў,
Яна магла ў любую хвілю новай
Дадаць няшчаснаму каханку сілы,
Хоць ад яго яна ніколі слоў міłosных
Пачуць так і не здолела. У сэрцы
Ягоным панавала нерашучасць
Мацней за жарсць. І стаў ён ад кахання
Нявольнікам і дзіцем адначасна.

Ды растуліў яму скон непазбежны вусны,
Што перад тым маўчалі. Прадчуваў ён,
Што надыходзіла збавення хвіля.
Калі яна збіралася якраз сыходзіць,
Ён, сціснуўшы ёй пальцы на руцэ, прамовіў:
«Сыходзіш ты: цябе, напэўна, час прыспешыў –
Бывай, Эльвіра! Я цябе ніколі болей
Не ўбачу ўжо. Бывай! Вялікі дзякуй
Табе за клопат – гэтакі, што вусны
Мае прамовіць здольны. Ўзнагароду
За гэта неба дасць табе, калі нябёсам
Ушанаванне дабрадзейных даспадобы».
Красуня спалатнела, уздыхнула цяжка-цяжка
На грудзі поўныя, бо й да чужога чалавека,
Калі сыходзіць ён, боль адчувае сэрца.
Яна хацела запырэчыць, падбадзёрыць
Яго, схаваўшы непазбежнасць лёсу.
Але яе ён апырэдзіў: «Гэтак моцна
Жадаў я смерці, ды – нізвання не баяўся;
Таму нясе мне ўцеху гэты дзень злавесны,
Адно мне сэрца кроіць: я з табою назаўсёды
Развітваюся й больш цябе не ўбачу
І не пачую голасу твайго! Ды, перш чым
Мяне пакінуць назаўсёды, о Эльвіра,
Ці не падорыш мне апошні пацалунак?
Адзіны за маё жыццё? Тым, хто сыходзіць
Навечна, ў просьбе аніак не адмаўляюць.

Не выпадзе таму, хто на парозе смерці,
Хваліцца гэткай ласкай, бо навечна вусны
Рука чужая стуліць», – ён прамовіў
І дакрануўся да яе рукі жаданай
Халоднымі, паўмёртвымі губамі.

У задуменнасці стаяла прыгажуня,
Такі чароўны позірк скіраваўшы
У вочы бедаку, ў якіх блішчэлі слёзы
Апошнія... І не магла ягонай волі
Не выканаць яна, зрабіць гарчэйшым
Расстанне з тым, хто да яе так жарсцю
Палаў. Яна сваё нябеснае аблічча
І вусны, па якіх ён гэтак доўга-доўга
Ўздыхаў, наблізіла да твару маладзёна,
Што быў спакутаваны ў прадчуванні смерці –
І шмат разоў яго пацалавала моцна,
Ў высокім спачуванні, ў дабрыні адданай,
А ён адно дрыжаў, трымцеў у захапленні.

Што ты адчуў тады? Табе якімі падаліся
Жыццё і смерць, Кансальва, перад развітаннем?
Руку каханай прытуліўшы асцярожна
Да сэрца, у якім любові й смерці ўдары
Апошнія дрыготка біліся. З уздыхам
Прамовіў ён: «Мая Эльвіра, о Эльвіра!
Я на зямлі яшчэ: твае я вусны бачу,
Руку тваю цудоўную сціскаю!

Відзежай іншасвету мне здаецца гэта,
Няўхопнай мрояй. Як я ўдзячны смерці,
Эльвіра! Для цябе маё каханне таямніцай
І не было – я ведаю, і не было для іншых.
А выяўлялася яно зусім не ў словах –
У позірках, у рухах і ва ўсмешках ціхіх...
Яно б і засталося невымоўна-прыхаваным,
Калі б не смерць: яна мне надала адвагі.
Цяпер памру я, лёсу ўдзячны і без нараканняў,
Што ўбачыў гэты свет. Тут жыў я недарэмна,
Бо маю шчасце вусны гэтыя адчуць на вуснах
Маіх. Здаецца доля мне дабраславёнай.
Дзве рэчы найвышэйшыя ў нас ёсць на свеце:
Мілоць і смерць. Да аднае мяне нябёсы
Вядуць, другая – шчаснай робіць маю долю.
Ах, калі б раз адзін, хоць раз адзін бы толькі
Ты заспакоіла маю тугу кахання – я ў той хвілі
Іначай паглядзеў бы на зямлю, і раем
Здалася б мне яна. Тады б да старасці жахлівай
Цярпліва я трываў, бо мне хапіла б успаміну
Пра міг чароўны і пра думку: я шчаслівы,
За ўсіх шчаслівейшы. Ды быць настолькі шчасным
Зямной істоце не дазволіць неба. Незямная
Мілоць сапраўднай радасці не створыць.
І я пад катаванні, хоць на дыбу й пад жалеза
Гарачае, з тваіх абдымкаў паляцеў бы,
Без боязі б аддаў сябе на вечныя пакуты.

Эльвіра, о Эльвіра! Слодыч ласкі
Спазнае найвялікшую шчаслівец,
Якому ты ўсміхнешся міла! Шчасце
Таму, хто кроўю і жыццём складзе ахвяру
Табе! Ёсць, ёсць магчымасць чалавеку –
Наяве, а не ў сне, як меркаваў даўней я –
Быць шчасным на зямлі. Спазнаў я гэта
Ў дзень, калі ўбачыў я тваё аблічча:
Няхай і перад самай смерцю. І суровы
Той дзень не зганіў я сярод пакутаў
У сэрцы, у душы сваёй збалелай.

Жыві ж, каханая, і будзь аздобай
Для свету для ўсяго. Але нікому
Не дадзена цябе кахаць ніколі,
Як я кахаў. Як доўга і пакутна
Кансальва бедны дамагаўся ўвагі
Тваёй – з уздыхамі прасіў, вымольваў!
Як палатнеў я, грудзі холад мне пранізваў,
Я пачынаў дрыжаць, імя тваё пачуўшы,
На твой парог ступіўшы ды анельскі
Учуўшы голас твой, твой лоб бялюткі
Убачыўшы – я, каму скон не страшны!
Цяпер з мілосных слоў жыццё й дыханне
Ўцякаюць. Час сышоў мой незваротна;
Пра гэты дзень я больш і не ўгадаю.
Бывай, Эльвіра! Бо з жыццёвай іскрай
Знікае ўрэшце з сэрца й мілы вобраз

Твайго аблічча. Што ж, бывай! Калі ты
Не пасмяялася з майго кахання, заўтра
Да цела, што на драгах пахавальных,
Уздых скіруй апошні, спачувальны».
Замоўк ён. І ў той хвілі дух пакутны
Яго пакінуў. Першы дзень шчаслівы
Яго жыцця ў вачах згас да сутоння.

Графу Карла Пеполі

(Al conte Carlo Pepoli)

Як гэты сон, утомны і жалобны,
Што называем мы жыццём, ты церпіш,
Пеполі мой? Надзеямі якімі
Сваё мацуеш сэрца? На якія
Развагі, на якія справы траціш
Свой вольны час, што ты займеў ад продкаў
Пакутліва – на сумныя? благія?
Жыццё зямное – марнаванне часу.
Калі ўсе намаганні, што не ймкнуцца
Да годных мэтаў, мець не ў змозе вынік
Патрэбны, гэта – мітусня пустая.
Натоўп руплівы, што за плугам ходзіць
Або працуе ў садзе, пасвіць статак,
І робіць гэта з рання да сутоння –
Калі ты назавеш яго бяздзейным,
Бо ён жыве, адно каб толькі выжыць,
І вартасці ў жыцці сваім не бачыць –
Тваёю будзе праўда. Дні і ночы
Марнуе стырnavы. Ў майстэрні праца –
Таксама марнаванне часу, гэтак
Як і жаўнерава са зброяй варта.
Дый час свой і гандляр марнуе сквапны.
Прытым таго і не здабудзе шчасця,

Што прагне так смяротная прырода,
Ніхто – ні для сябе і ні для іншых
Жыццём у небяспецы, працай, потам
А на памкненні марныя да шчасця,
Што ад пачатку свету ўсім смяротным
Былі ўласцівыя, прырода лекі
Знайшла, ствараючы патрэбаў безліч,
Якія немагчыма задаволіць
Без думання й турбот штодзённых,
Каб дзень, калі б і ўцехі не прыносіў,
Ды быў запоўнены, й не паспявала
Туга душу праймаць. Зірнем, давайце,
На свет жывёл: яны, як мы, таксама
Жывуць памкненнем мець уцехі, толькі
Лягчэй свой час праводзяць і пры гэтым
Не наракаюць на ягоны поступ.
А мы, на іншых клопат свой усклаўшы
Пра існаванне, церпім безліч бедаў,
Якія іншым не агораць: гэта
Няўмольная, стальная неабходнасць,
І ад яе ўжо чалавека не пазбавяць
Ані двароў раскоша, ані сытасць
Чарод, ані багацці ўсе на свеце.
Калі ж засмучанаму вечным ліхам,
І нават ззяннем неба, чалавеку
Лёс не дазволіць здзейсніць самагубства,
Шукаць ён будзе скрухі невылечнай,

І тут ніякія не дапамогуць лекі,
Хоць бы іх тысячы былі здабыты:
Яны таго ніколі заменяць
Адзінага, што нам дала Прырода.

І туалеты ды прычоскі, знешні выгляд,
Паходкі зграбнасць, коні ды карэты,
Уцеха поўных залаў ды салонаў,
Прыёмаў шумных і садоў прыгожих
Гульнёй у карты, танцамі, пачосткай
Таму, каму зайздросцяць, дні ды ночы
Запоўняць: на губах усмешка будзе
Ў яго заўсёдная, але глыбока
Ў грудзях яго затоіцца цяжкая,
Глухая, незнішчальная журбота,
З якой не справіцца запал юначы:
Яе не знішчаць ні салодкіх вуснаў
Прамовы, ні пагляд вачэй агністых
Пяшчотны, за які, відаць, больш вартай
На нашым свеце не існуе рэчы.

А нехта абысці свой лёс спрабуе
Суровы – і жыццё сваё праводзіць,
Мяняючы краіны ды паветра,
Зямны шар аб'язджаючы ды межы
Абшараў дасягаючы, што людзям
Адкрытыя прыродай між бясконцых
Сусвету далячыняў. Ды на борце

Ягоных караблёў, на жаль, маркоты
Нязбыўнай, чорнай шмат, і ён дарэмна
Гукае шчасця ў гэткім атачэнні.

А ёсць і тыя, хто занятак жорсткі
Сабе абраў і рукі братняй кроўю
Штодзённа акрапляе; ёсць і тыя,
Хто бліжняга ў няшчасцях суцяшае,
Ды іншым шкодзячы ўвесь час, мяркуе,
Што іх ратуе ад бяды; яны імкнуцца
Ліхое чынячы свой час прабавіць.
Калі адны – мастацтвы, веды, цноты
Ўсцяж пераследуюць, другія – прыгнятаюць
Народ уласны або нейкі іншы,
Іх старадаўні лад жыцця нявечаць
Інтрыгамі і войнамі, і гандлем.

Ты ж патрапляеш у палон жаданняў
Лагоднейшых, турботаў саладзейшых
Вясной жыцця цудоўнай – вось дарунак
Нябёсаў слаўны й адначасна горкі
Для тых, хто без айчыны. І жаданне
Да песняў у цябе ўзнікае: ў словах
Увасабляць прыгожае, што рэдка,
Пабежна і няшчодро ў свеце блісне,
Якое твoryць мроі, за прыроду
І неба больш шляхетныя. Шчаслівы
Той тысячу разоў, хто не губляе

Прывялюю ўяўлення моц з гадамі,
Хто дзякуючы лёсу ў сваім сэрцы
Навекі малады, хто, й поўны сілаў,
І ў веку пажылым такім жа застаецца,
Як і ў юнацтве, думак глыбінёю
Ўпрыгожвае прыроду, ажыўляе
Пустэчу, смерць перамагае. Неба
Няхай цябе надзеліць шчасцем гэткім.
Агонь унутраны цябе хай сагравае,
І хай паэзія з табою застанецца
Да старасці тваёй. Я ж адчуваю,
Што ўвесь былых гадоў падман салодкі
Знікае, блякнучы ўваччу – уцех карціны,
Якія, ах, я так любіў: і буду
Прыгадваць іх я са слязьмі да скону.
Як цела гэтае здранцвее і астыне –

Ні ціша светлых сонечных палеткаў,
Ні ўвесну спевы птахаў ранніх, ні лагодны
Бляск месяца пад ясным небам
На ўзгор'ях і далінах майго сэрца
Не ўскалыхнуць, калі ўва мне знямее
Ўсё тое, што прырода і мастацтва
Стварае – ўсякія высокія пачуцці,
Пяшчотны кожны рух душы – тады я
Звярнуся да менш радасных матэрыяў,
Жыцця ім ахвяруючы ўсю рэшту.
Я праўдамі суровымі займаюся:

Што за сляпыя лёсы ў неўміручых
Ды тленных рэчаў і чаму ж узнікла
Ўсё чалавецтва пад пакут бярэмам
І да якой апошняй мэты лёсам
Яно скіроўваецца ды прыродай;
Каго ўсе нашыя пакуты цешаць;
Куды загадкавы сусвет наш скіраваны,
Паводле якіх правіл і законаў,
Што мудрацоў здзіўлялі незвычайна,
А я гляджу на іх халодным вокам.

У роздумах я гэтых застануся:
Хоць сумны сэнс спазнанай праўды, ўсё-ткі
У ёй прывабнасць ёсць. Калі ж не будуць
Да густу свету мае словы праўды
Ці ён не зразумее іх, я крыўды
За гэта мець не буду, бо памкненне
Да славы колішняе ўва мне згасла,
Да той багіні, што тварыла лёс вар'яцкі,
Сляпейшы за любоў, наканаванне.

Да Сільвіі

(A Silvia)

Ці помніш яшчэ, Сільвія, пра тую
Пару твайго жыцця зямнога,
Калі ты проста ззяла прыгажосцю,
Быў твой пагляд і быстры, і смяшлівы;
Пераступала ты парог юнацтва
І радасна, і задуменна.

І далятаў твой спеў няспынна
Ў завулки і зацішныя пакоі,
Каля ты ля вакна сядзела ў працы
Дзявочай і ў сваіх няпэўных думках
У прышласць неспазнаную ляцела.
Быў пахкі травень; гэтак той парою
Праводзіла ты дні свае звычайна.

Я часам адкладаў сваё чытанне
І адрываўся ад сваіх папераў,
Якім я аддаваў юначых сілаў,
Бывала што, звыш усялякіх мераў;
Спяшаўся выйсці з бацькавага дому,
Каб голасу твайго пачуць гучанне
І каля кроснаў завіханне
Тваё пабачыць пакрыёма.
Ў нябеснай сіні цудзе

Любіў лунаць я зрокам,
У золаце сцяжынак
І горных, і марскіх абшарах.
Не выказаць у мове тое,
Што мне перапаўняла грудзі.

І колькі светлых думак,
О Сільвія! надзеяў
Нам лёс нібы навешаў,
Здавалася, навечна.
Калі ўзгадаю я пра нашы мроі тыя,
Адразу ж у душы няўсцерп заняе
Мне ад пакут сардэчных,
І так пачнуць мяне даймаць нягоды.
Прырода, о, прырода,
Чаму ты абяцанняў
Не споўніла перад сваімі дзецьмі
І нішчыш спадзяванні?

Ты, перш чым сцюжы высушылі травы,
Ад тайнай немачы, о любая, сканала.
Не дачакалася свайго квітнення,
І пахвалы не чула ты салодкай
Чарнявым кудзеркам сваім нізвання
І сарамліваму свайму пагляду;
З сяброўкамі парагатаць на святы
Ты не паспела – як яны заўзята
Пляткараць пра каханне.

Салодкія надзеі
Сышлі мае – як прамільгнулі.
І маладосці мроі
Так хутка й незваротна
Зляцелі, прамінулі.
Няма са мною больш каханай –
Аплаканай надзеі!
І гэта свет няшчасны? Гэта
Вось тое ўсё, пра што мы размаўлялі –
Уцехі, жарсць, каханне і падзеі?
І гэта – лёсы, што людзей чакалі?
Жыць з яваю суровай
Ты, бедная, ужо не мела сілы.
І мне адно рукою паказала –
Дарогу да магілы.

Успаміны

(Le ricordanze)

Вялікі Воз, ніколі я не думаў,
Што буду разглядаць цябе зноў гэтакім –
У ясным ззянні над бацькоўскім садам,
З табой размову весці з вокнаў дома,
Дзе некалі прайшло маё маленства,
Дзе я канец заспеў маіх уцехаў.
Якія вобразы калісь, якія казкі
Ўва мне тваё з’яўленне абуджала
І тых свяцілаў, што зіхцелі побач,
Калі я моўчкі на зялёным дзёрне
Сядзеў аж да начы глыбокай, пільна
Ўглядаўся ў неба і з увагай слухаў,
Як недзе там далёка рэкча жаба!
І светлячок там лётаў над парканам,
Над кветнікам. І шамацела лісце
Духмянае на ветры, й кіпарысы –
У лесе блізкім. А ў бацькоўскім доме
Чутна была сям-там гамонка служак,
І колькі думак шмат, салодкіх мрояў
Далёкае мне мора навявала
І выгляд гор блакітных, на якія
Хацеў я некалі ўзысці, свет новы

Спазнаць – і шчасце новае на свеце!
Мой лёс быў невядомы мне, й як часта
Сваё жыццё журботнае, пустое
Хацеў на смерць я памяняць з ахвотай.

Мне сэрца не прадказвала праклёну
Пражыць найлепшыя гады юнацтва
Ў глухой мясціне сельскай, спамяж люду
Нядобрага, які не разумее словаў
«Навука», «веды», што было нагодай
Мяне ці пазбягаць, ці нават ненавідзець –
Не з зайздрасці: яны ж сябе не лічаць
Вышэйшымі, а проста прадчуваюць,
Што маю штось глыбейшае я ў сэрцы,
Але нікому не даю заўважыць тое.
Праводжу тут гады свае, самотны,
Закінуты, далёкі ад жыцця й кахання;
Я мушу між няпрыяцеляў неяк
Сябе знаходзіць, быць да іх суровым,
Забывць пра міласэрнасць і з пагардай
Глядзець на іхні статак! А тым часам
Гады сыходзяць мілай маладосці,
За лаўры і за славу даражэйшай,
За дзённае святло і за дыханне;
Так бескарысна дні мае ўцякаюць
Самотныя, адно ў пакутах сэрца,
О, марнага жыцця мой квет адзіны!

Даносіць вецер з гарадской званіцы
Біццё гадзінніка. Як прыгадаю,
Было яно тады мне суцяшэннем,
Калі ўначы я, хлопчыкам маленькім
Не спаў ад страху й дачакацца ранку
Не мог. Усё навокал, што я чую
Ды бачу – ў думкі вобраз мне вяртае,
Які салодкія нясе ўспаміны;
Адно што ёсць у тым дамешак болю
Цяпер: дарэмная па даўнім часе
Туга і думка тая: быў я, быў я...
Альтанка, што глядзіць у бок апошніх
Праменняў; распісы на гэтых сценах,
Малюнкi статкаў і ўзыходаў сонца
Над голым полем: тысячы уцехаў
Дарылі мне яны, калі я побач
З падманам жыў магутным, і ён цешыў
Маё ўяўленне. Бляск пакояў даўніх,
Калі снягі ў іх вокны зазіралі,
А вокал іх свісцеў шалёны вецер,
Мой хлапчукоўскі смех і гоман чулі –
У дні, калі ўсім нам здаецца таямніца
Злавесная жыцця такой салодкай;
Калі, як недасведчаны каханак,
Жыве хлапчук уяўнай прыгажосцю,
Прытым ва ўладзе ўласнага падману.

О, ўсе ілюзіі, ўсе спадзяванні
Гадоў юначых! Сэрца ўсцяж імкнецца
Да вас. Бо які б час ні быў імклівы,
Як ні змяняліся б і думкі, і пачуцці,
Вас я ніколі не забуду! Гонар, слава –
Ўсё гэта прывіднае. Ўся ж уцеха –
Адно ў жаданнях. А жыцця нікчэмнасць
Бясплённая. Ды хоць пражыў я марна
Свае гады ўсе, хоць быццё зямное
У зроку працякала – доля, бачу,
Ў мяне няшмат забрала. Ах, як часта
Вяртаючыся да надзей юначых,
Да ўяўных радасцяў, зноў раптам бачу
Сваё няшчаснае дарэшты існаванне:
Што ад надзей цудоўных засталася
Ў мяне адно чаканне смерці; сэрца
Тады сціскаецца ў нясцерпным болю.
Я адчуваю: доля мне не дасць суцехі.
Калі ж чаканая такая смерць надыдзе
І я сваіх няшчасцяў край убачу,
Калі зямля чужынай стане й позірк
Мой будучыню згубіць – я, вядома ж,
Вас прыгадаю, і ваш вобраз змусіць
Мяне ўздыхнуць яшчэ раз горка-горка,
Што жыў я марна, і гаркоты трохі
У асалоду дня апошняга дабавіць.

Яшчэ ў падлеткавых памкненнях першых,
Ва ўцехах, асалодах і жаданнях
Раз-пораз клікаў смерць я й каля гэтай
Крыніцы доўга мог сядзець у думках:
Ці не было б мне лепей боль, надзеі
Згасіць у плыні той? І потым, моцна
Заражаны, я на краі магілы
Аплакваў дні цудоўнай маладосці
Ды квецень дзён, што рана так апала;
А часам позна, седзячы ўжо ў ложку,
Што стаў мне блізкім, я пры цьмянай лямпе
Ў сугучнасці з начною цішынёю
Свой дух аплакваў лёткі ды ў знямозе
Сабе самому спеў пяў жалобны.

Хто, не ўздыхнуўшы сумна, прыгадае
Вас, першыя юначыя памкненні,
Вас, дні цудоўныя, калі раз першы
Перад смяротным простым блісне ўсмешка
Дзяўчыны; а наўкола ўсмешкі-ўсмешкі
З усіх бакоў; маўчыць і зайздрасць,
Ці то ў дрымоце, ці то ў шкадаванні;
О дзіва! – Недасведчаны мяркуе,
Што падае яму руку свет цэлы,
Даруе ўсе грахі, яго прыход вітае
Ў жыццё й прымае, нібы пана –
Валадара ўсяго. О, дні, што гэтак хутка

Сплываюць у нябыт! Нібы маланкі,
Вы ўспыхнулі ды зніклі. І які смяротны
Не ўведаў скрухі той, калі сышла навечна
Пара шчаслівая, дні светлай маладосці?

А ты, Нерына! Хіба ж я не чую,
Як пра цябе наўкола ўсё гаворыць?
Няўжо з маіх ты знікла летуценняў?
Куды сышла ты, хоць, папраўдзе, ў згадках
Маіх адна ты, мілая? Ах, болей
Цябе не бачыць Родны край: пустое
Акно ўжо, праз якое мы з табою
Вялі гамонку і ў якім цяпер вось
Адно адлюстраванне зораў сумных.
Дзе ты? Я гукаў слоў тваіх не чую,
Якія чуў тады, як з тваіх вуснаў
Любое слоўца аж мяне рабіла бледным?
Прайшло ўсё! Дні мінулі незваротна
Тае міласці: ты сышла. Прыйшлі другія,
Каб па зямлі хадзіць, жыць між пагоркаў
Духмяных тых; о, ты прайшла імкліва:
Тваё жыццё было як сон! Ты, нібы ў танцы,
Плыла, чало свяцілася уцехай,
У позірку даверлівым зіхцела
Ўяўленне і святло пары юначай.
Яго ж задзьмуў Наканавання подзьмух,
І ты заснула. Ах, Нерына! вечна

Жыве ўва мне міласць былая. Часта,
Як ладзяць фэст, то пра цябе кажу я
Усім. На жаль, Нерына, ты ўжо болей
Не будзеш убірацца для тых фэстаў.
Калі прыходзіць травень, маладзёны
Сваім дзяўчатам у каханні шчырым
Галінкі дораць, кветкі. Ды кажу я:
Нерына, ўжо не вернецца ніколі
Вясна твая, не вернецца каханне!
Як толькі ўбачу я дзень ясны, квецень
Навокал, я кажу сабе: Нерына
Таго ўжо не адчуе і не ўбачыць
Ні долу, ні нябёсаў! Ты сышла, як вечны
Уздых мой, засталася толькі ў мроях,
Пяшчотных адчуваннях – мілых, сумных,
Што ўсцяж хваляюць, будзяць успаміны.

Да самога сябе

(A se stesso)

Суцішышся ты зараз,
Зняможанае сэрца. Знік апошні
Падман, што вечным мне здаваўся.
Ён знік, і я адчуў, і здагадаўся:
Падманныя надзеі ды памкненні
Пагаслі. Змоўч навекі:
Ты надта моцна білася і надта прагна.
Дарма! Нішто і подыху твайго не варта,
Зямля таксама. Шмат адчаю
І болю ў тым жыцці. Сусвет ёсць багна.
Суцішся, сэрца. Будзе
З табой апошні раз хай распач: роду
Памерці нашаму наканавана.
Ад сёння пагарджаю
Табою – ўладцай тайных сіл, прырода,
Што існаму ў сусвеце скон звястует
Ды мітусню пустую.

Аспазія
(*Aspasia*)

У думкі мне вяртаецца аблічча
Тваё, Аспазія, раз-пораз: раптам
Яно мне ў гарадскім засвеціць тлуме;
Бывае, што мільгне ў адлюдным месцы,
Ці сонечным дзяньком, ці ноччу зорнай:
Народзіцца ў гармоніі, ў душы ледзь блісне,
Крыху патурбаванай – абудзіцца
Яно дазволіць велічнай відзежы.
Багі, я захапляўся колісь тою,
Што мне Эрыніяй была і ўцехаі!
Мяне ніколі абвяваць не будзе
Чароўны водар кветак наўзбярэжных
Ці вулічных, што ля дамоў квітнеюць.
Дня светлага я не магу забыцца,
Калі цябе ў гасцінным доме ўбачыў,
У водары вясновым свежых кветак:
У цёмна-бэзавай сукенцы твая постаць
Нябеснай прыгажосцю вабіла; нядбайна
Ты прыхінулася да футраных падушак,
Абвеяная таямнічай асаладай.
Умелая спакусніца, ты дзетак
Пяшчотна ў вусны цалавала, тонкай
Рукою абдымаючы; бялюткай шыяй

Схілялася ты й сваю ручку прыціскала,
Бы незнарок, да грудак невідочных,
Такіх жаданых... І маё ўяўленне
Свет новы малявала і нябёсы. Тут жа
Ў маёй душы прамень успыхваў боскі.
Жывою сілаю мне ў сэрца, што ўяўляў я
Дарэшты абароненым, стралою
Ты патрапляла, й я стагнаў ад болю
І нёс яе ў грудзях, аж покуль сонца
Ў той дзень другі раз не зайшло нарэшце.

Тады мне промнем боскім падалася,
О донна, прыгажосць твая. Падобнай
Чароўнасцю нас музыка хвалюе,
Калі нам таямнічасць раскрывае
Абшараў Елісейскіх. І смяротны,
Яе спазнаўшы, песціць вобраз мілы
Ў душы сваёй, які ў сабе змяшчае
Увесь Алімп, нагадваючы цалкам –
І голасам, і мовай, і хадою –
Зямную пані, у якую, быццам,
Юнак аж да вар'яцтва закаханы.
І ўжо ён больш не ідэал нябесны,
А тую любіць, у абдымках песціць.
Але, ўсвядоміўшы сваё вар'яцтва,
Злуе ён, пачынае вінаваціць
Яе, зямную, марна, бо зусім нячаста
Яе дух узлятае да вяршыняў;

Чым прыгажосць яе каханка можа
Узбагаціць – яна не разумее,
Не здольная сваім спасцігнуць клёкам.
Падмануты дарэмна спадзяецца –
І нават патрабуе ад спакусных
Сваім зіхценнем вочак – большай жарсці,
Чым тая, на якую здольная наогул
Жанчына; складзена з танчэйшых костак,
Яна – то ж у яе й слабейшы розум.

І ты, Аспазія, ўявіць сабе не можаш,
Што абуджала ты ўва мне калісьці;
Ты й ва ўяўленнях нават не спасцігнеш
Бязмежнасці маёй міласці ды пакутаў,
Дарэмных летуценняў і памкненняў,
Што перажыў я – так захоплены табою!
Яно не дадзена табе: як музыканту,
Што голасам ці рухам абуджае
Нязнання яму пачуцці ў людзях,
Якія слухаюць яго. Сканала тая
Аспазія, якую горача кахаў я.
Заснула назаўжды яна, што мэтай
Жыцця майго была – і захаплення.
Яна зрэзъчасу толькі ажывае ценом
І ўраз знікае. Прыгажосць твая не знікла,
Здаецца, прыгажэйшае на свеце
Няма жанчыны па-ранейшаму, ды ўсё-ткі
Патух агонь, калісь запалены табою,

Бо не цябе кахаў я, а багіню тую,
Што ў маім сэрцы сталася святыняй,
Але пазней – магілай. Палымнеў я жарсцю
Так доўга да Яе і так спрагнёна,
Што, хоць тваю я існасьць ад пачатку
Пазнаў – і хітрыкі твае, й падкопы, –
Ў тваім паглядзе я Яе адбітак
Шукаў ды йшоў слухмяна за табою,
Хоць без ілюзій, ды, чароўным падабенствам
Усцешаны, сябе трымаў свядома
І доўга я ў нявольніцтве суровым.

Што ж, ганарыся і цяпер усім раскажвай,
Што ты адзіная сярод жанчын на свеце,
Прад кім схіляў я голаў і каму я сэрца
Сваё нязломнае ахвяраваў дарэшты.
Кажы, што была першай ты – й апошняй,
Я спадзяюся, – што магла на вейках
Маіх убачыць слёзы; ты, перад якою
Быў я пакорлівы такі (ах, мне прызнацца
Ў тым сорам!); ты, што спрытна так умела
Мяне пазбавіць над сабой улады
Кіўком адзіным, словам ці наказам.
Бясконца быў адданы я ў імгненні,
Калі паблажліва ты прамаўляла ці рабіла
Звысоку знакі мне. Мой твар святлеў пры гэтым.
Зачараванасць знікла, з ёю спала з шыі
Ярмо нязноснае, і я вясёлы зноўку.

Хоць часам я нуджуся, ды па доўгім
Нявольніцтве й вар'яцтве як люблю я
Свабоду й клёк людскі! Як будзе вольным
Жыццё ад жарсцяў і памылак недарэчных
І станецца бяззорнай ноччу ўзімку,
То будзе досыць мне за лёс няпросты
Уцеху мець і здзейсніць на тым помсту,
Што я вось, на траве ляжу з усмешкай,
Свабодна й нерухома, й паглядаю
На хвалі мора, на зямлю й на неба.

**Да старажытнага надмагільнага помніка
з выявай памерлай дзяўчыны,
якая сыходзіць у атачэнні блізкіх людзей**
*(Sopra un bassorilievo antico sepolcrale
dove una giovane morta è rappresentata
in atto di partire, accomiatandosi dai suoi)*

Куды ты йдзеш? Хто клічам
Цябе ад блізкіх зводзіць,
О пекная дзяўчына?
Ты хочаш дом бацькоўскі гэтак рана
Пакінуць? І не вернешся ніколі
Сюды, каб радасць даць і суцяшэнне
Тым родным, што цяпер у засмучэнні?

Без слёз на вейках і з паходкай жвавай,
Аднак прыціхла ты. Ці шлях у радасць,
Ці ён табе нялюбы, ці павінна
Ты скрушны мець прытулак –
Не выдасць ні адзіны
Твой позірк. Ах, не ведаю і сам я,
Не ведае таго й ніхто на свеце,
Ці ласку, ці няміласць ад нябёсаў
Спазнала ты. Ці шчасце
Было ў жыцці, або адны напасці.

То смерці кліч; бо ранак набліжае
Жыцця й твой міг апошні. Не паверне
Назад твая сцяжына.
І з роднымі разлука –
Навечна. І ты рушыш,
У змрок адвечнай цемры:
Яна цябе на ўвесь час забірае.
Някепскім нават быў твой лёс, магчыма,
Ды ўсе ж наўкол – з вільготнымі вачыма.

Святла не бачыць лепей
Відаць, было б. Але, на свет прыйшоўшы,
Дажыць да дзён, калі чароўнасць рысаў
Аздобіла аблічча
І, што было далёка,
Прышло, у арэоле спадзяванняў,
Задоўга да таго, як кон пакліча
І цень на светлае чало свой кіне,
Маланкай *рэчаіснасці* заслону
Прарве тых хмарах ясных, маляўнічых
На даляглядзе, і тады павінен
Ён будучыню ў змрок магільны
Ператварыць, без следу знікнуць мусіць.
Мажліва, што маўчанне
Шчаслівым для кагось збавеннем стане –
Такое меркаванне.
У сэрцах не заглушыць
Яно жалобы вышняй, спачування.

Прырода-маці, скруху
Ды боязь ты ўнушаеш чалавеку
І цудам – марна – лічышся спрадвеку,
Але ж і нараджаеш ты, і корміш,
Каб забіваць. Ды ліха –
Да часу паміраць. Чаму нявінних
Ты так караць павінна?
Чаму той, хто сканаў у стогнах, плачы,
І той, жыве хто ціха,
Табой аднолькава не будзе ўчуты,
Якія б ён ні перажыў пакуты?

Няшчасце ўсюды, ўсюды,
Як на пачатку, так і на зыходзе,
Слабое ўсё патомства!
Паводле тваёй волі
Жыццё пусціла прахам
Надзею юную, каб хвалі летаў
Цяклі ў нікуды й выйсця не давалі
З усёй бяды, апроч аднога – смерці:
Няўхільным вечным лёсам
І непазбежнай мэтай.
Ці нас шляхі вялі да шчасця
Цяжкія? Ўсё, чаго мы прагнем моцна
У будучыні нашай,
І носім у глыбінях свайго сэрца,
На шкоду ўсё ж было б нам,
Затулена кагортай

Аблок, рыззём жалобным.
І нас пужае болей
Маўчанне ў наваколлі,
Чым навальніцы ды штармы ля порта.

Калі ўжо ў тым няшчасце,
Што аддаеш ты смерці
Ўсіх нас, каго бязвінна на жыццё ты
Ўзяла і асудзіла, то зайздросціць
Памерлым нават будзе той нярэдка,
Хто смерці блізкіх сведка.
Калі ж само жыццё, і праўда, – ліха,
А смерць нясе збавенне,
Усё ж ці хто б імгненні
Апошнія хацеў убачыць родных
І быў пры тым бы згодны
Застацца й адчуваць, як быццам целу
Сябе бракуе, і неўразумела
Глядзець, як праз бацькоўскай хаты
Парог цяпер выносяць чалавека,
З якім хадзіў упоплеч ты ад веку,
Сказаць «бывай» і потым
Сысці без спадзяванняў,
Пазней жа спадарожніка былога
Успамінаць паўсюдна ў адзіноце.
І як жа можаш вырваць ты, Прырода,
З рук сябра – сябра, а з рук брата – брата,

З рук бацькі сына вырваць
Ці разлучыць каханкаў?
Па смерці аднаго жыццё даць іншым,
Перажываючы іх у любові?
Што нараканні тья?
Пра іншае, больш значнае, напэўна,
Нязбыўны, важны клопат у Прыроды,
Але не пра пустыя
Уздыхі нашыя ці пра нягоды.

Жаўтазель, або Кветка пустыні

(La ginestra o Il fiore del deserto)

*Але людзі больш палюбілі цемру,
чым святло.*

Дабравесце
паводле Яна, III, 19.

Тут, на сухой хрыбціне
Злавеснае гары –
Везувія-забойцы,
Дзе не растуць ні кветкі іншыя, ні дрэвы,
Ты рэдкія кусты свае раскідаў,
Духмяны жаўтазель,
Аматар пустак. Раней я бачыў,
Як твае атожылі ўпрыгожваюць палеткі
У наваколлях горада¹, якому
Некалі смяротнымі ўладарыць давалося,
Ён выглядам маўклівым і суворым,
Здаецца, сведчыць падарожным
Пра веліч зніклае імперыі.
І вось я зноў цябе сустрэў, прыхільнік
Мясцінаў сумных і забытых светам

---

¹ Рыма. Заўвага перакладчыцы.

І лёсу жорсткага нязменны спадарожнік.
На гэтых нівах, што засыпаў
Неўрадлівы попел, накрытых
Скамянелай лавай,
Якая рэхам аддаецца пад нагамі,
Дзе робяць гнёзды і на сонцы
Скручваюцца змеі і дзе ў пустотах лавы
Гадуецца трусіная сям'я, –
Былі шчаслівыя прыбраныя сялібы,
Жаўцелі каласы і адгукаліся
Рыканнем статкі;
Вакол палацаў і садоў –
Патрыцыяў баўлення часу
Прытулкаў годных – слаўныя стаялі
Гарады, якія гордая гара, маланкай бліскаючы
З вогненнае пашчы, спаліла разам з жыхарамі
Сваімі плынямі. Цяпер усё навокал
Руіны паглынулі там, дзе ты, шляхетны
Квет, расцеш і, быццам
Спачуваючы чужому гору,
Прыемны водар небу пасылаеш,
Што суцяшае пусткі. Да гэтых схілаў
Ходзіць той, хто мае звычку
Наш славіць лёс, і бачыць,
Як пра наш род клапоціцца
Любімая прырода. І можа
Вымераць у справядлівай меры,

Наколькі моцны род людскі,
Чыя карміцелька ліхая
Там, дзе найменш яе баяцца,
Руйнуе лёгкім рухам частку,
А больш магутным
Ўсё знішчае ўадначасе.
Найлепей сведчаць
Гэтыя мясціны пра людскога роду
Цудоўны лёс і пра трыумф прагрэсу.

Сюды глядзі на свой адбітак,
Век самаўпэўнены вар'яцкі,
Ты сцежку адраджэння думкі
Абраную раней пакінуў,
Каб потым па слядах уласных
Назад вярнуцца, хоць і ганарышся,
І называеш гэта «рух наперад».
Ўсе розумы, каму ліхою доляй
Ты стаўся бацькам,
Тваім капрызам дагаджаюць,
Хоць і бывае, што з цябе смяюцца
Між сабой. Не я памру
Заплямлены такою ганьбай;
Але хутчэй адкрыта
Выкажу знявагу да цябе, якую ў сэрцы
Адчуваю, хоць ведаю,
Што забыццё наканавана
Нялюбым свайму веку.

Я над такой бядою, што, баюся,
І мяне датычыцца, – смяюся.
Ты марыш аб свабодзе, але хочаш
Ізноў зрабіць рабыняй думку,
Дзеля якой адзінай
Мы з барбарства паўсталі
І дзеля якой расце культура,
Што адна да лепшага вядзе народы.
Таму табе не да спадобы праўда
Аб горкай долі і аб сумным месцы,
Якое вызначыла нам прырода,
Ты адварочваешся баязліва
Ад светача, што гэта робіць відавочным,
Але, збягаючы, ты баязліўцам клічаш
Таго, хто розум слухае, а смелым –
Таго, хто ўпарта ў здзеках над сабой ці іншым
Вышэй за зоры ўздывае люд смяротны.

Бядняк ці хворы, што душою
Смелы і высакародны,
Які сябе не называе і не лічыць
Ні багатыром ані асілкам,
Не хваліцца жыццём раскошным
Ці душою смелай
Сярод людзей, а ведае,
Што не стае яму ні сілы ні багацця,
Без сораму ў тым прызнаецца,
Распавядаючы адкрыта,

Змушае свае рэчы паважаць любымі.
Лічу я не высакародным, але дурнем,
Таго, хто нарадзіўся на пакуту,
Хто ў болю вырас, ды сцвярджае,
Што нарадзіўся дзеля асалоды,
І на паперу лье смурод пагарды,
І абяцае новы лёс і шчасце,
Дагэтуль не вядомыя нябёсам,
Не толькі гэтае зямлі, але народам,
Якім хапае хвалі раззлаванай
мора ці павеваў ветру хворага,
Ці землятрус, каб зруйнаваць
Усё настолькі, што не застанецца
Нават следу і ўспамінаў.
Высакародная душа ў таго,
Хто знойдзе смеласць,
Каб смяротнымі вачыма
На лёс агульны глянуць і, не хаваючы
Ні кроплі праўды,
Распавесці аб злоснай долі
І аб стане нашым сціплым,
Хто слаўны і магутны
У пакутах, хто няшчасці
Не паглыбляе тым,
Што тоіць зло на брата (ўсякіх бедаў
Гэта небяспечней), у горы
Сваім не іншых вінаваціць,

А сапраўды віноўную, смяротных
маці з нараджэння, мачыху – па долі.
Яе ён ворагам і называе,
І, думаючы, што ў змаганні
З прыродаю мацней і знітаней
Зрабіцца можа чалавецтва, –
Яднанымі паміж сабою лічыць
Усіх людзей і прапануе
Ім усім любоў сапраўдную, заўсёды
Ідучы на дапамогу, і просіць
Яе сам у небяспецы рознай і ў трывозе
вайны агульнай. І лічыць
Неразумным зброю браць, каб пастку
Ставіць бліжняму за крыўды;
бо верыць, што яны – сябры на полі
Змагання між варожых войскаў:
Ці можна пачынаць з папалчнікамі
Сварыцца ў момант бітвы
І весці спрэчку жорсткую з сябрамі,
І распачаць уцёкі ўласных воінаў
пабліскваючы мечам?
Калі ізноў народу стане яснай –
Як некалі было – такая думка
І зразумелы страх перад прыродай,
Што ўсіх смяротных павязаў
Грамадскім ланцюгом,
То дзякуючы веданню такому

Адновяцца сумленныя і простыя
Стасункі між суграмадзянаў,
А справядлівасць і пашана
Займеюць іншую аснову, –
А не пыхлівых байкі,
На якіх трымаецца натоўпу
Памылковая прыхільнасць.

Нярэдка я на гэтых схілах,
Пустых і чорных ад сцвярдзелай лавы,
Падобнае да хваляў мора,
Да ночы думаю; з зямлі пустынной
Сярод чысцейшага блакіту
Бачу, як на небе ззяюць зоркі,
Што адбіваюцца здалёк у люстры мора,
І ўсё бліскае іскрамі навокал
Ў абсягах ціхамірных неба.
Пасля ўздымаю вочы да святлінак,
Што нам адгэтуль кропкамі здаюцца,
А насамрэч вялізныя настолькі,
Што ў параўнанні з імі
Мора і зямля ёсць кропкі;
Для іх не толькі чалавечыя стварэнні –
Нішто, ім нават невядомая
Сама людзей планета;
І калі я гляджу на гэтыя сузор'і,
Далёкія настолькі,
Што нам амаль здаюцца туманамі,

Адкуль не толькі людзі і зямля,
Але ўсе разам нашы зоркі
З сонцам залатым
Ці незаўважныя, ці кропкай
Цьмянага святла здаюцца, –
То чым тады здаешся
Маёй думцы ты, род чалавечы?
І калі згадваю пра лёс твой на зямлі,
Засведчаны той глебай,
Па якой ступаю, і пра тое, што ты бачыш
У сабе гаспадара абранага і мэтау
Канчатковую ўсяго Сусвету,
Бо часта ты ўяўляеш з асалодай,
Як багі – яго стваральнікі – сыходзяць
На гэту цёмную пячынку,
Што называецца зямлёй,
Каб гутарыць з табе падобнымі прыемна:
Так, аднаўляючы былыя забабоны,
На мудрых нападае век сучасны,
Які, здавалася б, пераўзышоў культурай
І ведамі часы былыя: няшчасны люд смяротны,
Якія думкі ці пачуцці ў гэты момант
Пра цябе маё перапаўняюць сэрца?
Не ведаю, пераважае смех ці жаль.

Як плод маленькі выспелы нарэшце,
Што позняй восенню
Сам па сабе злятае з дрэва

На цёплыя мурашкіны каморкі,
Пабудаваныя рупліва ў мяккай глебе,
А іх саміх і ўсе багацці,
Што клапатлівыя казуркі
Сабралі разам цяжкай працай
За летні час на будучыню, нішчыць,
Накрывае і хавае вокамгненна, –
Так выплюнуты з маціцы грымучай
У глыбіню нябёсаў
Струмень пякельнай лавы
З пемзы, попелу, камення,
Распаленымі раўчукамі
Вярнуўся на зямлю і злосна
Уніз з гары памкнуўся
Па травяністым схіле;
Так плынямі расплаўленых металаў
І пякельнага паветра
Магутная спусцілася паводка
На гарады, што абмывала мора,
На берагі, змяшала і разбіла,
І пахавала іх за некалькі імгненняў:
Цяпер па тых руінах ходзяць козы,
А гарады ўзнікаюць новыя тым часам,
Нібы на зэдліку, падмуркам іхнім сталі
Зніклыя, і жорсткая гара, здаецца, топча
Муры і дахі гарадоў антычных.
Аб чалавечым племені прырода

Клапоціцца не больш, як аб мурашках;
І, хоць людзей знішчае ў колькасці вялікай
Радзей за тых мурашак,
То робіць гэтак з той адной прычыны,
Што не такое пладавітае людское племя.
Ўжо тысяча і васемсот гадоў мінулі
Пасля таго, як зніклі, сілай
Паглынутыя агню густанаселеныя гарады,
А селянін, што вінаграднікі з апошніх
Сіл гадуе на палетках з мёртвай глебай,
Попелам усланай,
Яшчэ дагэтуль падымае вочы
Баязлівых да макаўкі вулкана
Смяротнага, які ніколі не сціхае,
А пагражае і дагэтуль
Няшчаснаму, яго сынам і скарбу
жахлівым разбурэннем.
Ляжыць на даху часта небарака
жытла вясковага свайго
Ўсю ноч бяссонную,
Падхопліваючыся час ад часу,
За небяспечнай плынню лавы сочыць,
Што з вантробаў невычэрпных
Нястомна льецца па пясчаных схілах
І асвятляе прыстань Капры,
Порт Неапаля і Мерджэліну.
І калі бачыць – хваля падыходзіць –

Або калі пачуе выпадкова,
Як у калодзежы кіпіць вада,
То хутка будзіць ён дзяцей і жонку
І збягае з тым, што можа ўратаваць.
Глядзіць з далечыні, як родны дом
І шнур зямлі, што для яго адзіным
Паратункам быў ад голаду,
Здабычаю распаленае плыні
Робяцца, якая з шумам
Бязлітасна іх паглынае.
Пасля працяглага неіснавання
Вяртаюцца нябеснаму святлу
Пампеі мёртвыя шкілетам пахаваным,
Які зямля ад сквапнасці ці з жалю
Вярнула ўрэшце на паверхню.
Праходзячы па форуме бязлюдным
Між шэрагаў калонаў,
Падарожнік
З адлегласці цікае за вулканам
І за яго дымліваю вяршыняй,
Што ўсё яшчэ раскіданым руінам
Пагражае. І ў жудасці самотнай ночы
Бачыць, як сярод пустых тэатраў,
Сярод дамоў знявечаных і храмаў
Разбураных, дзе кажаны хаваюць
Сваю малечу, святло злавеснае
Блукае па пустых будынках

Адбіткам пахавальнай лавы,
Якім здалёк фарбуе ў чырвань цені
І навакольныя мясціны.
А прырода, не зважаючы на чалавека,
На век, што той антычным называе,
На змену пакаленняў, застаецца маладой
І рухаецца сваім доўгім шляхам,
Хоць і здаецца – ўсё стаіць на месцы.
Між тым імперыі руйнуюцца, знікаюць мовы
І народы: не заўважае гэтага прырода,
А чалавек знаходзіць
Смеласць вечнасцю хваліцца!

І ты таксама, жаўтазель павольны,
Што ўпрыгожваеш духмянымі лясамі
Сухія гэтыя палі,
Ад пільмы падземнага загінеш,
Які, вяртаючыся ў месца
Ўжо вядомае, ізноў накрыве
Знішчальным покрывам
Твой зараснік пяшчотны.
І ты перад цяжарам разбуральным
Бязвіннае чало без супраціву схіліш:
Але яго ты не сагнеш дарэмна
Ў паклоне баязлівага малення
Перад нашэсцем немінучым
І не падымеш з недарэчнаю пагардай
Да зор ці ў бок пустыні,

Дзе жывеш і нарадзіўся не з жадання,
А па волі лёсу; таму мудрэйшы
Ты і не такі слабы, як людзі, раз не верыш,
Быццам род твой кволы
Не зробіць несмяротным ні ты сам, ні доля.

Наследаванне

(Imitazione)

З роднай галінкі сарваны
Лісцік слабы, няшчасны,
Мкнешся куды? – Да бука,
Там я народжаны й сарваны ветрам.
Вось жа, кружляю ў палёце
Над лесам, над раўнінай.
Да гор я лячу, над далінай,
Ветрам няспынна гнаны,
Як пілігрым у вандроўцы чарговы,
Толькі зусім не дужы,
Лёсу на волю адданы,
Гэтак як лісцік ружы
І як лісцік лаўровы.

Жарт (*Scherzo*)

Я хлопчыкам да Музаў
Патрапіў і хацеў у іх вучыцца.
Адна з іх за руку мяне ўхапіла
І цэлы дзень са мною
Дзялілася навукаю сваёю.
Паказвала майстрыца –
І бачыць быў я рады –
Мастацтва ўсе прылады,
І клопат быў найпершы
Яе, каб я старацца
Пачаў, і вынік працы
Урэшце склаўся ў вершы.
– Дзе ж надфіль? – Муза адказала:
– Ўвесь сцёрся ён, бо працаваў нямала.
Ў адказ я: – Дзе ж замена?
Дзе рэч, што так патрэбна мне, знайду я?
– Я згодна. Толькі часу ўсё бракуе.

ЗМЕСТ

Італіі. <i>Пераклад Аксаны Данільчык</i>	5
Брут малодшы. <i>Пераклад Лявона</i> <i>Баршчэўскага</i>	11
Гімн да першапродкаў... <i>Пераклад Лявона</i> <i>Баршчэўскага</i>	16
Апошні спеў Сапфо. <i>Пераклад Лявона</i> <i>Баршчэўскага</i>	21
Дрозд. <i>Пераклад Аксаны Данільчык</i>	24
Бясконцасць. <i>Пераклад Аксаны Данільчык</i>	27
Вечар святочнага дня. <i>Пераклад Аксаны</i> <i>Данільчык</i>	28
Размова з поўняй. <i>Пераклад Аксаны Данільчык</i>	30
Сон. <i>Пераклад Аксаны Данільчык</i>	31
Жыццё ў самоце. <i>Пераклад Лявона</i> <i>Баршчэўскага</i>	35
Кансальва. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	39
Графу Карла Пеполі. <i>Пераклад Лявона</i> <i>Баршчэўскага</i>	45
Да Сільвіі. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	51
Успаміны. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	54
Да самога сябе. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	61
Аспазія. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	62
Да старажытнага надмагільнага помніка... <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	67

Жаўтазель, або Кветка пустыні. <i>Пераклад</i>	
<i>Аксаны Данільчык</i>	72
Наследаванне. <i>Пераклад Лявона</i>	
<i>Баршчэўскага</i>	85
Жарт. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	86

У серыі «Паэты планеты» выйшлі таксама зборнікі такіх паэтаў, як:

Сапфо «Песні»

Франчэска Петрарка «Выбраныя песні з «Канцаньерэ»

П'ер дэ Рансар «Выбраныя вершы»

Ўільям Шэкспір «Выбраныя санеты»

Ёган Вольфганг Гётэ «Выбраная паэзія»

Габрыэла Містраль «Выбраныя вершы»

Умар Хаям «Выбраныя рубаі»

Шарль Бадлер «Выбраныя вершы»

Райнэр Марыя Рыльке «Выбраная лірыка»

Фрыдрых Гельдэрлін «Выбраная паэзія»

Генрых Гайнэ «Выбраныя вершы»

Гіём Апалінэр «Выбраная паэзія»

Эдгар По «Выбраныя вершы»

Федэрыка Гарсія Лорка «Выбранае»

Джон Кітс «Выбранае»

Рыгор Барадулін «Перавыбранае»

Дзімча Дэблянаў «Выбранае»

Гай Валерыў Катул «Выбраныя вершы»

Яраслаў Вырхліцкі «Выбраная паэзія»

Ян Каханоўскі «Выбранае»

Катры Вала «Выбраныя вершы»

Канстандзінас Кавафіс «Выбранае»

Барыс Пастарнак «Выбраная лірыка»

Аляксандр Чакс «Выбраныя вершы»

Хуан Рамон Хіменэс «Выбраная лірыка»

Юлі Таўбін «Выбранае»

Хаім Нахман Бялік «Выбраная паэзія»

Баляслаў Лесьмян «Выбраныя вершы»

Шандар Петэфі «Выбраная паэзія»

Міхай Эмінэску «Выбраная паэзія»

Ўільям Батлер Ейтс «Выбраныя вершы»

Эмілі Дыкінсан «Выбраная лірыка»

Алесь Разанаў «Перавыбранае»

Мацуа Басё «Выбраныя хайку»
Геарг Тракль «Выбранае»
Сяргій Жадан «Вершы»
Рабіндранат Тагор «Гітанджалі»
Сэсар Вальеха «Выбраныя творы»
Сігб'ёрн Обстфельдэр «Выбраная паэзія»
Томас Стэрнз Эльёт «Выбраная паэзія»
Арцюр Рэмбо «Выбранае»
Нікалоз Бараташвілі «Паэзія»
Фрыдрых Шылер «Выбраная паэзія»
Умбэрта Саба «Выбраныя вершы»
Марк Валерыі Марцыял «Выбраныя вершы»
Ўолт Ўйтмэн «Выбраная паэзія»
Візма Бэлшавіца «Выбраная лірыка»
Мікола Зэраў «Выбраная паэзія»
Адам Міцкевіч «Выбраныя вершы»
Юсцінас Марцінкявічус «Выбраная лірыка»
Бгартрыгары «Выбраныя вершы»
Эдыт Сёдэргран «Выбраная паэзія»
Ду Фу «Выбраная лірыка»
Эрлінг Кітэльсен «Выбраная лірыка»
Ўільям Блэйк «Выбранае»
Уладзімір Маякоўскі «Паэзія»
Гунар Экелёф «Выбраная лірыка»
Вільгельм Мюлер «Выбраная лірыка»
Анакрэон «Песні і фрагменты»
Энхедуанна «Сакральная паэзія»
Архілох «Вершы і фрагменты»
Срэчка Косавел «Выбраныя вершы»
Дзмітро Паўлычка «Выбраныя вершы»
Канстанты Ільдэфанс Галчыньскі «Выбранае»
Фернанду Песоа «Выбранае»
Джордж Гордан Байран «Выбраная паэзія»
Захірыддзін Мухамад Бабур «Выбраныя творы»
Міхась Стральцоў «Выбраныя вершы»

Леапардзі, Дж.

Л33 Выбраныя песні / Джакама Леапардзі; пер. з італьянскай. — Мінск : Выдавец Зміцер Колас, 2020. — 92 с. (Паэты планеты).

ISBN 978-985-23-0089-6.

Джакама Леапардзі (1798–1837) – адна з самых значных постацяў шматвяковай італьянскай паэзіі. Лірычны герой яго рамантычнай, з элементамі класіцыстычнай эстэтыкі, лірыкі – асоба, якая пастаянна знаходзіцца ў разладзе з сабою і імкнецца да ўцёкаў ад самае сябе.

Адрасуецца шырокаму колу чытачоў.

УДК 821.131.1-1

ББК 84(Ита)-5

Серыя «Паэты планеты»

Літаратурна-мастацкае выданне

Джакама Леапардзі

ВЫБРАНЫЯ ПЕСНІ

Дызайн *Марціна Русеўскага*

Адказы за выпуск *Зміцер Колас*

Падпісана ў друк 10.01.2020. Фармат 60×90^{1/32}.

Папера афсетная. Друк лічбавы.

Ул.-выд. арк. 2,95. Ум. друк. арк. 2,88.

Наклад 250 асобнікаў. Заказ № 2.

Выдавец і паліграфічнае выкананне
індывідуальны прадпрымальнік *Зміцер Колас*.

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі
выдаўца, вытворцы, распаўсюдніка
друкаваных выданняў № 1/291 ад 17.04.2014.

Пр. Незалежнасці, 105-14, 220114, Мінск.